

3

LETNIK XXIII.
1976 - 1977

GALEB

Galeb

Mladinska revija

VSEBINA

Danica Gruden: Mir ljudem na zemlji	57
Neža Maurer: Na zdravje novega leta	57
Fran Roš: Mačij dom	58
Zdravko Omerza: Nagajivi Mrazek	61
Kotiček za najmlajše: Vera Poljšak: Vesel božič	62
Smrečice, Povezana rebusa	63
Vojan T. Arhar: Zimske podobe	64
O.P.S.: Pisana kravata	65
Neža Maurer: Prvi in zadnji	67
Valentin Polanšek: Sultan	68
Vojan T. Arhar: Nasprotnika	70
Daniilo Gorinšek: Topel plašč	71
Ali veš, da...	71
Zanimivosti	72
Započmo veselo: Svetlana Makarovič: Sovica Oka	73
Gremo v gledališče: Matjaž Loboda: Nastanek lutkovnega gledališča	74
Gianni Rodari: Stara teta Ada	75
Angelo Cerkvenik: Ohohel; Kam z izkopa no zemljo	77
Naši kraji in ljudje: Lojze Abram: »Mladi za Benečijce«	78
Iz življenja naših šol: Lojze Abram: Pomembno priznanje za dobroto	79
Novosti na knjižni polici: Niko Grafenauer: Sončnica na ramu; Ta hiša je moja pa vendar moja ni	80
Slike iz narave: Miro Presl: Puran	81
Sport: Ivan Furlanič - Mario Šusteršič: Bloško smučanje	82
Filatelija: Helena Magajna: Zgodovinski motivi na znamkah	83
Meta Rainier: Lenu in hruška	84
Neža Maurer: Kako spi veverica	84
Angelo Cerkvenik: Leni ribič	85
Šolarji pišejo	85
Urednikova pošta	88
Za bistre glave 3. stran platnice	
Ilustracije za 3. številko Galeba so naredili: Marjanca Jemec - Božič (str. 70); Robert Hlavaty (str. 57, 61, 77, 85); Božič Kos (str. 84); Jasna Merkù (str. 69, 76); Jelka Reichman (str. 64, 67); Bine Rogelj (str. 84); Magda Tavčar (str. 57, 58, 60, 62, 63, 66, 71, 77)	
Priloga: Trst v rimski dobi, Poimenovane šole - besedilo: Evgen Dobrila, slike Lojze Abram.	

**LETNIK XXIII.
DECEMBER 1976
ŠTEV. 3**

Mesečnik (8 številk)

Izdaja:

Založništvo
tržaškega
tiska, Trst

Glavni urednik:

Lojze Abram

Odgovorni urednik:

Albin Bubnič

Uredništvo in uprava:

**Ul. G. Amendola 12
34134 Trst - Tel. 41 55 34**

Tiska:

Graphart, Trst, tel. 77 21 51

Naslovna stran:

Giorgina Pisani

1. r. srednja šola ROJAN

Posamezna številka:

400 lir

Letna naročnina:

3.000 lir

Galeb je registriran na sodišču v Trstu pod številko 158 od 3.5.1954

Galeb je včlanjen v zvezo periodičnega tiska USPI (Un. Stampa Periodica Italiana)

Danica Gruden

Ilustr.: Magda Tavčar

MIR LJUDEM NA ZEMLJI

Čuješ, nebo, ta krik v sveto noč
od poljan, od porušenih koč,
krik ubogih, strpinčenih ljudi?

Čuješ, človek, po Bogu brat?
Pojdiva polje na novo orat
in nič več ne moriva ljudi!

O vojne bog, ti žreč, krvi ne jemlji!
Naš Bog dejal je:
»Mir ljudem na zemlji!«

Neža Maurer

Novo leto nam že rase —
čriček ga zori!
Dobre volje polne čaše
vsi nalijmo si.

Svetlo novoletno sonce
v čašah se iskri:
zlato-sinje, sinje-zlato;
naše morje to žari!

NA ZDRAVJE NOVEGA LETA

Zlato-belo belo-zlato
sonce v čašah se iskri:
to se sneg v planinah naših
v polnem siju zablesti.

Toplo kot oči ljubeče
mlada setev nam žari:
vsa prelepa domovina
srečno leto nam želi!

MAČJI DOM

Že prihodnji dan so se z avtobusom odpeljali na drugo stran mesta: mama, Drejček in Lizika. Fant je nosil s seboj košaro s Tigrico. Končno se je vdal tudi on. Vedel je, kako zelo Lizika potrebuje topel zimski plašč. Ugodne priložnosti ji ni smel pokvariti. Čeprav mu bo žal za Tigrico, mu je lastna sestra vendar še dosti ljubša. Saj tudi potem ne bodo ostali brez mačke. Še enkrat pojde k stricu Tomažu in z njim h kmetici po ono belo mačico. Morda je še ni oddala kam drugam.

Na robu mesta, v pritličju lične vile je stanovala Dora Bobovska. Ko je v Drejčkovih rokah zagledala košaro z mačico, se je neznansko razveselila. Vse jih je popeljala v toplo kuhinjo.

»Suzana!« je zaklicala. »Videli boste mojo vnučinko.« In že je prihitela vitka, črnooka deklica z visoko frizuro in z bisernimi uhani na ušesih, nekaj večja od Lizike. Ko je gostom segala v roke, je pred vsakim rahlo upognila kolena. Nato je Liziko prijazno pobožala po licu in se je oklenila.

Pred gosti so se odprla vrata v prostorno sobo. O, kakšno presenečenje jim je tu razodel pogled! Ostrmeli so brez glasu...

Koliko mačk so zagledali! Ležale so na stolih in postelji, se premeta-

vale in igrale po tleh. Bile so to bele, črne, rjave, sive in lisaste mačke. In vseh teh mačk je bilo devet!

Seveda se je v tem prostoru širil kiselkast duh po mačkah. Iz peči pa je puhtela prijetna toplota. Gospoda-

rica Dora Bobovska jim je povedala o mačkah marsikaj.

»Le malokomu dovoljujem vstopiti semkaj. Vidite, to je moje največje veselje na svetu. Kako sladka je moja skrb za vse te živalce! Tu bo živila tudi mucika, ki ste mi jo prinesli, in dobro ji bo. Dala ji bom ime Cici v spomin na mojo nekdanjo najboljšo priateljico. Tale nova Cici bo najlepša med vsemi in zato jo bom nekoč naredila za kraljico Mačjega doma. Ali videte ono sivo mačko z rumeno pentljko tam na stolu? Ime ji je Fifi. Ta je zdaj kraljica. Bo pa že dvajset let stara in bo treba poskrbeti za njeno naslednico. Da, tako! Izpolnila pa bom tudi obljubo, ki sem vam jo dala. Za mačico vam hočem plačati deset tisočakov, vaša deklica pa dobi še zimski plašč. Prinesi ga, Suzana!«

»Denarja ne bomo vzeli, je plašč preveč vreden!« je odločno odgovorila mati. »Moj mož tako hoče!«

»Ampak zdaj boste morali najti drugo mačko,« je dejala Bobovska. »Vaš sinko se bo spet moral kam peljati ponjo in še kaj plačati zanjo. Vsaj sedem tisočakov boš sprejel, deček, ali ne?«

Lizika je pomerila plašč. Bil je teman, še prav lepo ohranjen plašč z velikimi svetlimi gumbi, znotraj obšit s krznom. Po velikosti je bil kar kor nalač ukroten zanjo. Suzana ji je na glavo potisnila še kosmato kučmico. Lizika se je pogledala v ogledalu in se nasmejala vsa zadovoljna. Tako imenitnega plašča še nikoli ni imela na sebi!

Gospodarica je k sebi stiskala Tigrico, jo božala in poljubovala. Potem jo je postavila na tla. Bila je najmlajša med živalicami tukaj. K svojim novim tovarišicam je nezaupno obračala oči. Iz gobčka ji je ušel ta-

nek, strahu poln glas. Neka mačka se ji je približala in jo ovohala, nato je krenila dalje. Za njo je zdaj stopicala Tigrica.

»Prav hitro se bo privadila druščini,« je rekla Bobovska. »Zdaj imam torej deset muc! Vsaka ima svoje ime. To so Fifi, Bibi, Lili, Kiki, Didi, Mimi, Riri, Dama in Baletka, zdaj pa še Cici. Rada jih imam kakor lastne otroke. Zato mi ni žal stroškov zanje. Podedovala sem nekaj denarja in pokojnino dobivam. Sicer pa moje mucike živijo dovolj skromno. Res je precej truda z njimi, a tu mi vnučinka Suzana rada pomaga...«

»Da, prav rada,« je prikimala Suzana. »Ali veste, da je nedavno neki strašanski pes-volčjak skušal vdreti v sobo k mačkam? Jaz sama sem ga z metlo pregnala od tod, sicer bi bil gotovo pričel daviti naše uboge mucike.«

»Vsa čast Suzani!« jo je pohvalila gospodarica in nadaljevala:

»Mačke so najbolj čiste živali na svetu. Ves dan se ližejo in čedijo. Pri meni so postale tako miroljubne, da svojih ostrih kremljev sploh ne uporabljajo in jih imajo stalno skrite v koži. Nobenega opravka nimajo z mišmi, kajti te si sploh ne upajo blizu. Vsak mesec živinozdravnik obišče in pregleda mačke. Vse so cepljene in prijavljene. Hrano dobivajo vedno le ob določeni uri. Čez pol ure bodo malicale...«

»Kaj pa storite z mačko, ki zболi ali pogine?« je vprašala Habjaničeva mama.

»Bolno izločimo, da se ostale ne bi okužile. Če katera pogine, to se dogodi le starim mucam, jo pokopljemo spodaj na vrtu. Tam je že več mačjih grobov, na vsakem pa tudi lesena ploščica z imenom in datumom smrti. O, ljubim jih in zato so

pri meni lahko srečne! Tudi jaz sem srečna z njimi. So pa med sosemi nevoščljivi ljudje, ki mi nasprotujejo. Zato mačk ne puščam iz hiše in tudi pred psi so najbolj varne doma. Star pregovor pravi: Ljubo doma, kdor ga ima! To velja tudi za prebivalke Mačjega doma..."

Posedeli so še v kuhinji. Pili so dobro belo kavo, prigrznili kos jabolčnega zavitka in še kekse.

»Le še pridite kaj na obisk k mukikam!« jim je velela v slovo gospodarica Bobovska. Vabilo je ponovila še Suzana.

Vsi trije so pohiteli k avtobusni postaji. Lizika je imela zdaj na sebi že svoj zimski plašč, prejšnjega lahkega pa si je položila čez roko. Tudi kućmica ji je dobro pristajala in pod njo so se ji kar smejale oči. Drei-

ček se je zdaj vračal s prazno košaro.

»Oh, kaj smo videli!« je mama veselo vzklknila. »Kaj takega pa še ne! Deset mačk! Na svetu so pač tudi čudni ljudje, ki jih mi drugi ne moremo prav razumeti. Jaz sem nekoč že slišala o neki takšni ženski. Da so njene mačke imele dovolj hrane, je sama stradala in nazadnje od lakote umrla. Tale Bobovska, ki smo bili pri njej, pa seveda ne živi slabo. Videti je poštena in dobrosrčna. Ljudje pravijo takšnim ženskam "mačkarice". To bo naš atek poslušal, ko mu bomo nocoj pripovedovali!«

»In kako se bo smejal šele naš stric Tomaž!« je dodal Dreiček. »Takoju mu bom pisal, naj mi kmetica prihrani belo mačko, če jo še ima.«

Že v mraku so prispešili domov in so ta dan doživelvi še neko presenečenje. Obiskala jih je teta Francka, ki je bila očetova sestra. Bila je vdova in je v bližnjem kraju vodila trgovino. In kaj jim je prinesla! Mladlo črno mačico z belo liso na vratu! Prav lepo, ljubko muciko!

»Izvedela sem, da vam je stara mačka poginila. Pa je ravno šofer, ki vozi robo za našo trgovino, okrog ponujal tri mlade mačke. Tako sem vzela eno za vas. Pet zavojčkov cigaret sem mu dala zanjo, nič več. Zdaj pa mi je brat že povedal, da ste ravno spet brez mačke.

»Seveda smo veseli!« je zaklical Dreiček. »Tale pa je po barvi zelo podobna naši Črnki, seveda je še majhna. Kako ji ušesa stojijo pokonci, to pa pomeni, da je zdrava! Doosti lepša je od one bele, ki sem zaradi nje hotel pisati stricu Tomažu. Hvala vam, teta Francka!«

»Dali ji bomo spet ime Črnka, ali ne?« je pripomnila Lizika in vsi so ji pritrtili.

(Dalje)

Zdravko Omerza

Ilustr.: Robert Hlavaty

NAGAJIVI MRAZEK

Mrzel zimski dan je. Mrazek se dolgočasi in zeha. Da bi se malo razvedril, gre na sprehod. Zagleda otroke, ki se sankajo po griču. Hitijo s sankami v breg in se vozijo po pobočju navzdol. Tudi prevračajo se, a jih nič ne zebe. Mrazek šviga od otroka do otroka, ščipa jih v nosove in zbada v ušesa in v roke. Otroke zdaj zebe in začno vpititi: »Joj, kako je mraz!« Nehajo se sankati in hitro stečejo domov za toplo peč.

Mrazek se prisrčno smeje in gre dalje svojo pot. Pred trgovino zagleda žene, ki klepetajo. Mrazek jim začne nagajati. Skače po njihovih nogah in jih zbada v meča. Žene zazebe in ena reče: »Joj, kako me zebe

v noge!« »Mene tudi,« reče druga in tretja. Nehajo se pogovarjati in hitro odidejo domov.

Nato zagleda Mrazek dečka, ki neše v cekarju koline. Mrazek mu pihne v ušesa svojo mrzlo sapo. Dečka zazebe, zato zaviha ovratnik svojega plašča in potisne kapo na glavo. Tudi v nos ga zazebe, a nosu ne more skriti, zato pospeši korake. Mrazek pa se veselo smebla.

Potem sreča Mrazek večjo družbo fantov in deklet, ki se vračajo domov z zabave. Veseli so in dobre volje, ker so se prijetno zabavali in mnogo plesali. Mrazek reče sam pri sebi: »Tudi jaz bom malo zaplesal.« Pleše okrog fantov in deklet. Sladko se smeje, ko cepetajo z nogami in si pihajo svojo toplo sapo v roke. Mine jih volja, da bi še ostali zunaj na mrazu, in gredo zato hitro vsak na svoj dom.

Vas je sedaj prazna. Nikogar ni več zunaj. Mrazek ne more nikomur več nagajati. Zato pipleše do potoka in začne pihati vanj svojo ledeno sapo. Kmalu se na vodi napravi ledena skorja. Potem hodi Mrazek vso noč od hiše do hiše in riše ledene rože na šipe.

Zjutraj so vsa okna okrašena z lepimi ledeniimi rožami. Ljudje to vidijo in rečejo: »Danes je pa hud mraz, ker so ledene rože na šipah.«

Kotiček za najmlajše .

Vera Poljšak

Ilustr.: Magda Tavčar

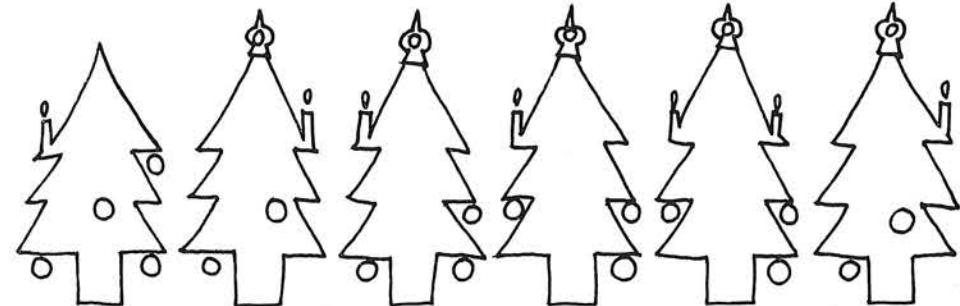

SI JE POSTAVIL ZA BOŽIČ LEPE
IN JE OKRASIL TUDI

IMA RAD , ZATO JIM
JE NA OKRASIL . NANJO JE
OBESIL ZA , ZA , VELIKO ZA
 . ZA , IN JE NATROSIL
POD MNOGO .

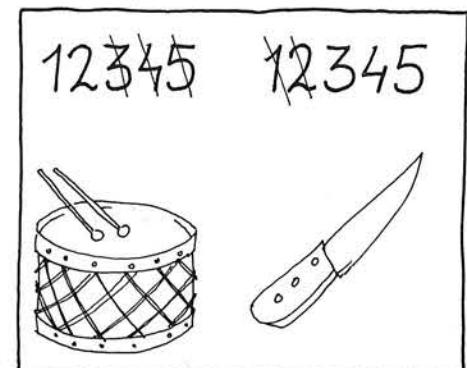
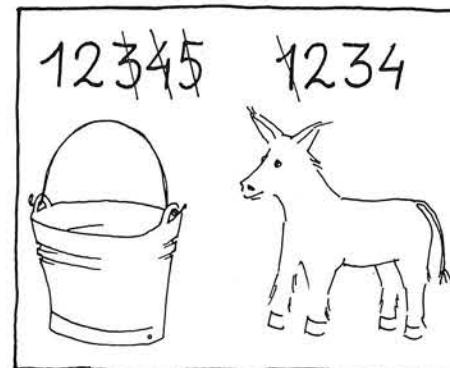
ZA BOŽIČ JE RAZVESELIL
SVOJE .

SMREČICE

SAMO DVE IZMED ŠESTIH SMREČIC
STA POPOLNOMA ENAKI. KATERI DVE?

POVEZANA REBUSA

(VESEL BOŽIČ)

ZIMSKE PODOBE

NOVLETNA

Dolge so ledene sveče,
ki od strmih streh vise.
V novem letu mnogo sreče
si prijatelji želee.

JANUAR

Brez življenja je dobrava.
Krokar na drevesu kraka.
Seme skrito v zemlji čaka.
Sneg počasi naletava.

ZIMA

Zima belo
moko seje,
kdo snežinke
vse prešteje?

SEVER

Sever piska
na piščal.
Koj po kučmo,
kožuh, šal!

MRAZ

Mraz slikar
na okna hiše
s kredo mrtve
rože riše.

NOČ

Tahi hribi in doline,
bele zimske so noči.
V svitu mrzle mesečine
sneg ko démant se iskri.

KROKAR

Brez življenja je dobrava,
krokar na drevesu kraka,
seme skrito v zemlji čaka,
sneg počasi naletava.

ŽELJA

Kratek dan in dolga noč.
Mraz, ki reže do kosti.
Kje je, sonce, tvoja moč?
Kdaj spet gozd zazeleni?

Pisana kravata

(Resnična zgodba)

Marko je pridirjal iz šole domov.
Bum! Torba je treščila v kot.
Nič pozdrava.

»Hura! Počitnice! Počitnice!«

Divjal je in norel kakor zbezljjan teliček.

»Hura! Na sneg gremo! Nove smučke dobim! Mama, v hribih je že vse belo. Uh, to bo snega! In kepali se bomo in na smučkah me bo neslo kakor blisk in vse bo tako lepo. Kdaj gremo?«

Mama ga je gledala in ni rekla nobene.

Marko se je kar naprej podil po kuhinji, obraz je imel kot polna luna, oči žareče in usta razpotegnjena do ušes — kar vse se mu je smejalo.

»Dovolj divjanja, saj boš hišo razdalj!«

»Mamaaa, ali veš, da je takle slalom...«

Bum, bum! je treščila zadnja plat ob mizo.

»Poslušaj, najprej daj mir, potem se bova nekaj zmenila.«

»Saj smo se že! Vse vem!«

»Ne gre za to — nekaj drugega je.« Mama ni vedela, kako naj ga umiri, to zgago.

In potem je prišlo tisto...

»Za praznike ne pojdemo v hribe; oče mora na službeno pot. Saj ti bo tudi tu lepo. Boš videl, da ti bo.«

Grobna tišina... Marku je zaprlo sapo in mu spodrezalo noge. Oči pa — take kakor bunke debele.

Zdirjal je iz kuhinje in se zaprl v svojo sobo. Bil je besen: Najprej da gremo, potem da ne gremo. Za praznike na službeno potovanje. Kje je tu pravica? Zakaj oče potovanja ne odloži, saj vendar ima to moč, če je advokat in brani pravico, kakor sam pravi. Ne, odrasli pa res ničesar ne razumejo, in besede ne držijo!

In solze, solze, debele kakor lešniki.

Bila ga je ena sama velika žalost.

Pri kosilu ni spregovoril in se je držal kakor kisla kumara. Očeta še pogledal ni, ker mu je storil tako krivico.

Vse popoldne je tečnaril in razgrajal, kot bi imel sršene v zadnjici.

Kako je mama to prenašala, o tem ne bomo govorili.

»Spat!« je bila zadnja beseda.

A ni mogel zaspasti. Vstal je in šel skozi delovno sobo. Pri mizi je sedel oče in urejal papirje. Marko je zle-

zel vase — saj veste, slaba vest! Oče ga je prebadal s pogledom, a ni rekel ne bev ne mev. Samo gledal ga je, in molk, ta molk je bil težak kakor svinec.

Marko je imel brado na prsih, ko je zaprl vrata za seboj. Legel je, za-

ril nos v blazino in začel — kar se sicer malokdaj zgodilo — trezno razmišljati.

Skrbnega očeta imam, to je res. Rad me ima, tudi to je res. Gotovo je tudi njemu žal, da za praznike ne

bomo skupaj. Ni prav, da kuham jezo nanj. Ja menda res ni prav.

Prišli so težki dnevi. Marka je mučila skrb, kako priti do denarja. Delal je usluge in se pehal, da bi mu kanilo kaj fickov. Pomagal je mami, stregel babici, skrbel za psa in sosedi odnašal smeti. Nagradice so bile pičle. Prodal je svinčene vojake in nekaj drugih igrač. Premalo! Pridjal je denar, ki ga je dobil za barvice, svinčnik in radirko. Še zmeraj premalo!

Problem je rešila teta, ki je prišla na obisk. Podarila mu je večjo vsoto in rekla, naj si kupi, kar si želi.

Dan pred očetovim odhodom je Marko rekel mami, da gre obiskat sošolca. Odpravil se je v mesto, stopil v trgovino in kupil lepo pisano kravato.

Ponosno se je vračal proti domu. Bilo je mrzlo in brilo je, a Marka ni zeblo, nekaj ga je grelo od znotraj.

Zvečer je bil oče redkobeseden, vzdušje je bilo moreče, kakor jesenska megla. Marko ni mogel jesti, bil je nemiren. V mislih je pripravljal lepe besede za očeta — v grlu pa je čutil vozel.

Potem je stopil z darilcem v roki pred očeta in zajecljal:

»Oče, darilo imam zate. S svojim denarjem sem ga kupil. Vzemi ga s seboj na pot. P-p-riden bom. Srečen božič!«

Oče je začudeno pogledal sina. To je torej moj nemirni in nepopoljsljivi mulc, ta zgaga! Odprl je zavojček, ga spustil iz rok, ganjen objel sina in mu rekel:

»Prisrčna hvala, Marko.«

Tudi oče je čutil vozel v grlu. Vedel je, da Marko ne misli vedno samo nase in na svojo zabavo, darilo mu je bilo v dokaz.

Danilo Gorinšek

Ilustr.: Marjanca Jemec-Božič

PRVI IN ZADNJI

Sredi zimske noči
se dren oglasi:
»Čim prej cvetiš,
bolj te častijo.«
Drevesa molčijo...
Da bila bi kot dren,
si natihem želijo.

A kostanj — poglej ga,
saj se smeji!
Pa šele o kresu
revež cveti!
Drevesa ga gledajo,
vrhe zanihajo,
drugo za drugim
globoko zadihajo:
Aaaaah! Vsak otrok
kostanj pozna
in še mar mu ni,
da počasnež šele
o kresu cveti!

Vesele božične praznike
in srečno ter uspešno
 novo leto 1977
vsem sotrudnikom, učiteljstvu,
staršem in šolarjem

želi GALEB

SULTAN

Svojevrstno je bilo s tistim kužetom. Prav na Novo leto se je pojavil pri zakotni bajti. Od kod se je vzel, se ni nikdar zvedelo! Znašel se je sred popoldne v črni kuhinji ob korigastem zaboju, kjer je imela mati pripravljeno skuhano peso in kolerabu za svinjsko krmo. Lizka ga je najprej opazila. Pobožala je žival in ji nekaj dobrohotnega pošepetal. Nato je stopila v izbo k materi, ki je čepela na pručici, brala knjigo, vmes delala opazke sama zase in se smerjala čez to, kar je prebrala.

»Mama... Čigav je le?... Kar obdržali bi ga, če bi ne bil nikogar!«

»Kaj je?« se je šele po dolgem zganila mati.

»Neki pes je zunaj v črni kuhinji. In tako je zgladovan, da se je kar svinjske krme lotil!« Z napeto sapo je dekle pričakovalo kaj drugega, kar je mati odgovorila.

»Eh no, napodi ga!... Ali pa... Ne! Čakaj, da pogledam!«

Stopili sta ven.

Kuže se je še stegoval v leseno posodo in si z veliko slastjo polnil shujšan život.

»Sama kost in koža ga je!« je zamišljeno povedala mati.

Lizka pa je spet pristopila. Krotka žival si je znova pustila gladiti mršavo dlako.

»To je čisto gosposki pes! Bogvedi, kdo pride danes k nam? Takega psa nima noben daleč naokrog!« se je vnemala mati.

»Zakaj da je tako lačen?« je skrbelo Lizko.

»To je res čudno! Morda pa je gosposke hrane presit in si je za

spremembo zaželel borne bajtarske svinjske krme!«

A koj kmalu sta obe spoznali, da je kuže resnično sestradan in upehan. Brez besedi sta prinesli staro vrečo in zavrženi očetov jopič ter napravila nekako ležišče za nevsakdanjega gosta poleg starega kotla. Naslo se je še tudi nekaj kosti. Mati pa je še vzela od juhe, ki je čakala na očeta, prilila nekaj pomij in to pijačo postavila pred štirinožnega tujca.

»Kako mu le ime?« bi Lizka rada vedela.

»Gotovo ima kako gosposko tuje ime! Se kar vidi na njem, čeprav je siromak tako zdelan. Da, da, je neke posebne vrste!« se je navduševala mati naprej. Lizka je opažala, da postaja materin glas od besede do besede bolj topel in mehak. Zato je sklepala, da gotovo tudi mati goji podobne misli kakor ona, namreč: kužeta obdržati pri hiši, pa naj bo kar hoče! Pa je kar za trdno vedela, da ne bo nikogar, ki bi prihajal za psom.

»Morda je prišel iz daljnih krajev?« je ugibala spet hčerka.

»Kaj veš? Morda je prišel celo od tam, o čem sem ravno brala... iz Turčije, od tistega mogočnega sultana!«

In pri priči sta krstili kužeta za Sultana.

Pes je — kakor v potrdilo — pogledal najprej Lizko, nato pa še mater. Spogledali sta se molče. Kakor da bi se zbal, češ pes ju razume.

No, in potem se je Sultan parkrat zadovoljno obliznil in se kratkomalo podal k ležišču. Vlegel se je ter zvil

v klopčič in dal nekak glas od sebe, po katerem se je dalo sklepati, da je silno zadovoljen... kakor nasičen Sultan!

Odstranili sta se mati in hči. Obrama je bilo gorko pri srcu.

Ko sta bili v sobi, je zbolelo Lizko: »Kaj bodo oče? Gotovo...«

Mati je samo slišno dahnila in razstrešeno segla po knjigi. A brati ni mogla dalje. Zakaj vedela je predobro, da je mož črtil vse pse kakor

vraga, katerega pa je pogosto imenoval v svojih izbruhih jeze. Morda bo pa le naredil tu izjemo! se je tolazila. Zakaj naj bi vse pse zaničeval, ko ga je samo eno šcene nekoč šavsnilo in mu raztrgal hlačnico nove obleke? Saj je pregovor, da je pes najbolj zvesta žival! Mož sicer temu ni pritrjeval. On je vse bolj držal na konje. Pa četudi ga je pred leti sedova kobila brcnila, ko se ji je pisan približal. Oh, konja ima pač zato v glavi, ker je v mladih letih bil za kočijaža pri vaškem lesnem trgovcu in zato tudi sam malo više navjal svoje brke, nego bi bilo treba. Pa moški so pač moški.

Lizka se je stisnila k peči. Vse misli so ji krožile krog Sultana: Ko

bo dalj časa pri hiši, se bo popravil. Dlaka se bo posvetila. Z repom bo živahno vihtel! Hišo bo stražil, da bomo lahko puščali podnevi kokosi zunaj, ponoči pa celo bajto odprt!

Mati je premišljevala dalje: Ko bo Ožbi videl, da zaradi Sultana nihče več ne bo kradel češenj in češpelj, bo še sam vzljubil psa. Haha, če bo pa kaka bajbrna prišla mene zaradi kakih spletk in laži zmerjat, ji bo kar Sultan dal vетra!

Tako se je dan nagibal h kraju...

Preden sta šli pozno leč, sta še obiskali Sultana, ga sedaj obedve pobožali in obenem poslušali, kdaj bo prikreval oče...

Ko bi dobil oče prav veliko denarja kot obračun za svojo drvarske delo, tedaj bo prišel gotovo dobre volje in bo voljan izpolniti meni največjo željo, pa bom rekla: Sultana mi pusti! S to željo je zadremala hči...

Ako pride napit domov in začne spet s svojo bedasto ljubosumnostjo, bom kratkomalo pohujskala Sultana nanj! Kajti posebno, kadar je naliman, se še bolj boji psov. Saj ga je carinikov volčjak pred kratkim popadel, ko se je v takem stanju zibal čez vrh. Kako se je tresel, ko je prišel domov! S takimi mislimi pa je zatisnila mati oči.

Pozno ponoči se je vrnil Ožbi. Ni bil pijan. Pač pa ujezen. Ni bilo denarja, pač pa dosti praznih obljud ob tistega pretkanega delodajalca.

Našel je vežna vrata nezaklenjena. To ga je osupnilo. In je zavrelo ljubosumnost v njem. Aha, danes pa morda dobim Lojza kar...

Tedaj pa je vzrojil Sultan!

Gromki lajež je šel Ožbiju skoz vse kosti. Vrglo ga je nazaj ven. Iz ust mu je ušel čuden glas, kot nekomu, ki plane iz hudih sanj.

Mati in Lizka sta bili na mah obe pokonci.

Brž luč sem.

In ven.

Pred vežnimi vrati je stal Sultan, ves gročež in napet.

Skoz malo odprte duri pa je bil videti prestrašen Ožbijev obraz.

»Kaj pa to za vraga...!« se je utrgalo onemu zunaj iz obupa polnih prsi.

»Oh, kaj, kaj... nič!... Sultan Sultan!«

Pes se je takoj okrenil in skočil k materi kakor odločen branitelj.

Dolgo je trajalo, preden sta pomirili kužeta. Še dlje pa, preden se je upal Ožbi ves potuhnjen vstopiti.

Na dolgo in široko sta mu pravili, kako je bilo. Mož pa je poslušal in ves spremenjen včasih pokimaval, pa spet delal vtis, da sluti za vsem tem neko zvito zadevo, v kateri sta si mati in hči ene in iste misli.

Govorili sta tudi na drobno o vseh bodočih prednostih, ki jih bodo imeli, če bo pes pri hiši, od jastreba in lisice, preko tatu, vlonilca, ciganov, roparja do zmerjajočih klepetulj.

A Ožbi je molčal.

Ko so že dalj časa zopet ležali v temi, je povedal mož ženi:

»Eden mora od hiše... on ali pa...«

Nihče mu ni odgovoril.

Naslednje dneve je bilo vse naro-be pri hiši. Oče ni odjenjal. Onidve pa nista hoteli popustiti.

Takoj, kadar se je vnel tak prepir, jo je pes pobral tja v hlev.

Tja sta mu nosili skrivaj jesti.

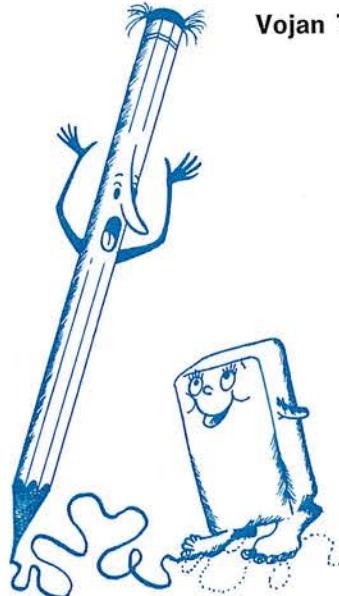
Ponoči pa je lajal Sultan kakor vahu velikega posestnika.

In res, navsezadnje je obveljala očetova.

Tisto jutro pa, ko je prišel človek iz sosednega kraja, kateremu je Ožbi prodal za liter domačega žganja oso-vraženega psa, je ležal pred hišnim pragom Sultan. Bil je mrtev.

Vojan Tihomir Arhar

Ilustr.: Marjanca Jemec-Božič

Nasprotnika

Tožil svinčnik je radirko
iz sosednje hiše:
»Kar zračunam, kar zapišem,
vse mi ona zbrishe!«

Jokal je, konico lomil,
nožu se zasmilil;
v kotu svinčnik je tolažil,
ga lepo zašilil.

A radirka kot radirka,
nje ne spraviš s tira;
kar pod svinčnikom nastane,
sproti poradira...

Danilo Gorinšek
Ilustr.: Magda Tavčar

Le zakaj pozimi pada
sneg na polja in livade,
na dolino in gričevje,
na grmovje in na drevje?

I, tedaj so pač topoli,
hrasti in kostanji goli,
lipe, breze drevenijo,
gole veje jim drhtijo!

In zato se zimi smili
golo drevje — mraz vanj sili,
pa z neba snega nameče,
drevje v topel plašč obleče...

Ali veš, da...

...so neonsko električno razsvetlja-vo izumili že leta 1910? Neonske svetlobne reklame pa so v Združenih državah Amerike začeli množično uporabljati šele leta 1929.

...razje rja šivanko v dveh letih in pol?

...zdrži kit pod vodo okoli 40 minut?

...žive največji pajki na svetu na področju Amazonke? So zelo nevarni, saj skačejo do 1 meter visoko in več kot meter v daljavo. Veliki so kot moška pest, njihov ugriz pa povzroča večmesečne zelo boleče ture.

...leži glavno mesto Mehike, Mexiko, 2300 metrov nad morjem?

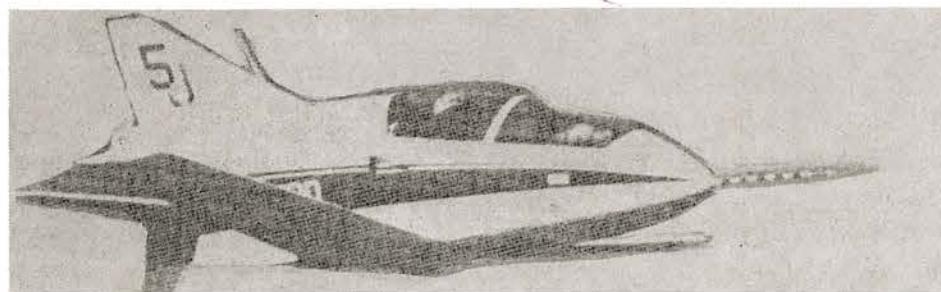
Topel plašč

Zanimivosti

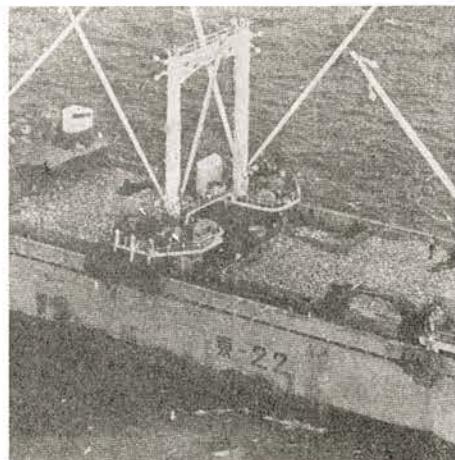
FORMULA ENA V MINIATURI — Avtomobilske dirke za velike nagrade Formula 1 so zelo privlačne, vendar si take dirke lahko privočijo le izbranci. Veliko več navdušencev pa se lahko udeleži podobnih dirk, le da so avtomobili za osemkrat manjši od resničnih in jih je treba upravljati na daljino. S takimi dirkami so začeli v Združenih državah Amerike, sedaj pa imajo vedno več privržencev tudi v Evropi.

Mali Ferrariji, Lotusi, McLareni dosegajo na takih dirkah poprečno hitrost 40 kilometrov na uro, največja hitrost pa je kar 85 kilometrov na uro. Čeprav imajo ti miniaturni dirkalni avtomobili le 2,5 ccm motor, je taka dirka zelo napeta. Voznik, ki s pomočjo daljinskega upravljanja vozi miniaturni avtomobil, mora presneto paziti, kdaj bo pospešil, kdaj zavrl in kdaj rezal ovinek.

KOLIBER — Tako se imenuje eno najmanjših letal na svetu. Skonstruiral ga je Jim Bed iz Združenih držav Amerike. Letalo je dolgo 3 metre in 78 centimetrov, visoko meter in 82 centimetrov, čez krila meri 5

Najbolj navdušeni »dirkači« si svoje vozilo izdelajo sami. To pa sploh ni lahko! Dvajset do trideset centimetrov dolg avtomobilček mora biti izdelan presneto natančno, da doseže hitrost, ki se bliža 100 kilometrov na uro.

LADJA - TOVARNA — Da bi čim bolje izkorisčali bogastvo, ki ga daje morje, so Japonci zgradili več velikih ladij - tovarn za predelovanje rib. Manjše ribiške ladje pretovorijo ulov kar sproti na te ladje velikanke, kjer že med vožnjo pripravijo in konzervirajo ujetje ribe.

metrov in 20 centimetrov, tehta pa 218 kilogramov. Menda se strokovnjaki močno zanimajo za to letalo, ki je vzbudilo veliko pozornost.

2. TRST V RIMSKI DOBI — Pod temeljnim obokom zvonika tržaške stolnice so vidni ostanki stebrov starodavnega poganskega svetišča.

1. TRST V RIMSKI DOBI — Tik pod mestnim gradom so še ohranjeni temelji in delno tudi stebri nekdanje rimske bazilike.

4. TRST V RIMSKI DOBI — Na dvorišču Lapidariuma je razstavljenih polno ostankov stebrov nekdanjih rimskih svetišč in palač.

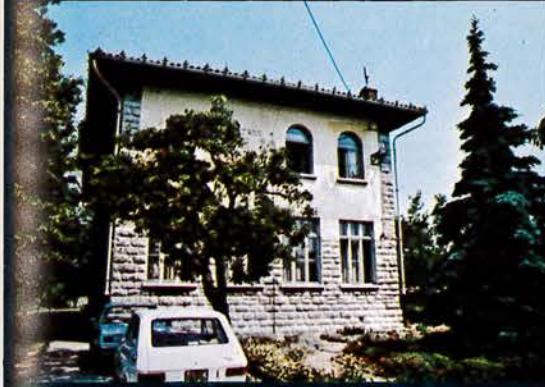
3. TRST V RIMSKI DOBI — Nasproti stolnice je posebne vrste muzej: Lapidarium. V njem hranijo lončene posode, kipe, stebre, žare, kamnite grobnice, nakit, kovance, orodje in orožje iz rimske dobe. Na sliki: žare s pepelom.

6. TRST V RIMSKI DOBI — Nekoč je imelo mestno obzidje več obrambnih stolpov. Ohranil se je samo eden: stolp Kukerna (Cucherna).

5. TRST V RIMSKI DOBI — Vzdolž griča Sv. Justa je še delno ohraneno rimsko obzidje, ki je obdajalo takratno mesto.

8. TRST V RIMSKI DOBI — Leta 1938 so delavci rušili v starem mestu razpadajoče hiše in kopali temelje za nove palače. Nepričakovano so tedaj odkrili razvaline nekdanjega rimskega gledališča. Ugotovljeno je, da je v rimski dobi segalo morje do gledališča.

7. TRST V RIMSKI DOBI — Na nekdanji glavni ulici, ki je povezovala luko s svetiščem na griču, so zgradili še v rimski dobi Rihardov slavolok.

2. POIMENOVANE ŠOLE - Slikar Albert Sirk je obiskoval razne umetnostne šole v Italiji. Slikal je predvsem morje, ljudi ob morju, tihozitja in zgodovinske motive. Na sliki: portret in spominska plošča v veži šolskega poslopja.

4. POIMENOVANE ŠOLE - Bronasti doprsni kip Karla Destovnika stoji na kamnitem podstavku sredi šolskega dvorišča. Bil je pesnik-partizan. Med narodnoosvobodilno borbo je pisal z imenom Kajuh. Njegove pesmi odražajo trpljenje in upor slovenskega ljudstva v zadnji vojni.

6. POIMENOVANE ŠOLE - Kette je umrl zelo mlad, saj je živel le 23 let. Kljub temu se je uveljavil kot pesnik s svojimi lepimi prostimi verzi. Služenje vojske v Trstu mu je navdihnilo pesem »Na molu San Carlo«. Pisal je tudi otroške pesmi, pravljice in basni. Na sliki: doprsni bronasti kip v šolski veži.

8. POIMENOVANE ŠOLE - Gradnik je bil nekaj časa sodnik v Pulju, Cerknem in Gorici. Po prvi svetovni vojni je bil v službi v zunanjem ministrstvu v Beogradu. Uveljavil se je kot pesnik in prevajalec. Na sliki: bronasti doprsni kip Alojza Gradnika v notranjosti šole na Repentabru.

1. POIMENOVANE ŠOLE - 25. maja 1969 je bila poimenovana osnovna šola v Križu po slikarju Albertu Sirku. Sirk se je rodil 1887 v Križu pri Trstu in umrl leta 1947 v Celju.

3. POIMENOVANE ŠOLE - 25. junija 1972 so z odkritjem kipa in lepo prireditvijo poimenovali osnovno šolo za Padriče in Gropado po partizanskem pesniku Karlu Destovniku - Kajuhi. Rodil se je leta 1922 v Šoštanju in padel leta 1944 nad Belimi vodami, blizu domačega kraja.

5. POIMENOVANE ŠOLE - Po pesniku Dragotinu Ketteju je od 9. junija 1973 dalje poimenovana osnovna šola v ulici sv. Franciška v Trstu. Kette se je rodil 1876. leta v šoli na Premu na Notranjskem, umrl pa leta 1899 v Ljubljani. Letos slavimo stoletnico njegovega rojstva.

7. POIMENOVANE ŠOLE - 1. decembra '73 so na Repentabru slavili 100-letnico ustanovitve vaške šole in obenem neno poimenovanje po pesniku Alojzu Gradniku. Pesnik se je rodil leta 1882 v Medani (Goriška Brda). Umrl je leta 1967 v Ljubljani.

Zapojmo veselo

Tekst in glasba: Svetlana Makarovič

SOVICA OKA

Srebr-na voda va-lo-vi in valčki še-pe-ta-jo, najlep-še je na je-zeru, ko račke se i-grajo. -grajo.
Vse račke dolgo že vedo in goske in la-bo-di: kjerkoli smo, nam je lepo, najlepše pa je vodi, vodi

Sončece moje, močno posij, da se mi perje posuši, da bom lahko zletela drugam, ker teh norčij zadosti imam.
Že je odtekla voda s peres, hvala ti, sonce, prav zares, zdaj pa le hi-tro, hitro drugam, ker teh norčij zadosti imam.

Pazi, pazi O-ka ti, gozd je poln nevarnosti! Le previdno, le previdno, da se ti kaj ne zgodi!
Saj li-si-ci sem ušla, ker sem pametna bi-la, a še zmeraj, a še zmeraj sem hudo prestrašena!

MEDVED: Pri-šel je medo k miški v vas, k miški v vas, k miški v vas, prinesel ji je tolar zlat, tolar zlat.
A mišja hiška majhna je, majhna je, majhna je in miška kar u-strasti se ustrasi se.
MIŠKA: Če mi prineseš zlat cekin, zlat ce-kin, zlat cekin, te v hiško vendar ne spustim ne spustim.

Gremo na lov, gremo na lov, kri-la razpnimo, krila razpnimo, v mesečno noč, pravljicno noč la-hno zle-ti-mo!
Zvezde žare, zvezde žare luna jih šteje, luna jih šteje, nam pa naj lov, nam pa naj lov sr-ca o-gre-je!
Noč nam rodi, noč nam rodi pravljice no-ve, pravljice nove, vi pa le spati, vi pa le spati, saj niste so-ve!

Gremo v gledališče

Matjaž Loboda

Nastanek lutkovnega gledališča

V prejšnji številki smo vam predstavili lutkovno igro »Sovica Oka«, tokrat pa bomo obširneje spregovorili, kaj je pravzaprav lutkovno gledališče in kako je nastalo.

Lutka se je najbrž rodila nekoč v davnih preteklosti, ko je človek vzel v roke nek predmet, se bo začel z njim igrati in pogovarjati. Človekova fantazija je dala predmetu ime in vsebino, ki jo je želel. V otroški igri pravega konjiča često zamenja kar metla, palica; ali pa punčko nadomesti navadno poleno. Predmet postane prijatelj v igri, postane lutka.

Seveda pa to še ni gledališka lutka. V gledališki obliki se je lutka pojavila pred skoraj 5000 leti v Indiji in se od tam razširila po dalnjem vzhodu: na Kitajsko, Japonsko, v Indonezijo... V Evropo je ta kultura prišla preko Egipta, Male Azije in Grčije. Močnejše se je lutkarstvo šírilo po Italiji, Franciji in Angliji nekako od 9. stoletja dalje. Kasneje pa se je uveljavilo še v Nemčiji, Češki, Poljski in Rusiji.

Prvotno je bila vsebina lutkovnih iger načinoma značaja. Potem so se na dalnjem vzhodu uveljavile zlasti teme iz velikih indijskih epov. Šele kasneje je lutkovno gledališče postalno gledališče za zabavo. Vendar pa so bile predstave vse do nedavnega namenjene predvsem odrasli publiki. Zato je zmotno mnenje, da se je lutkovno gledališče rodilo kot nadomestilo »velikega« gledališča, za zabavo otrok.

Kakšna je pravzaprav razlika med marionetami in ročnimi lutkami?

Gre za dva osnovna principa lutkovne tehnike. Marionete so lutke obešene na nitke ali žice, ki so pritrjene na posebnem ročaju, s pomočjo katerega igralec lutko vodi in obvladuje. Tehnično je ta zvrst zelo zahtevna. Potreben je tudi poseben oder, saj igralec vodi lutko z vrha, s posebnega mo-

stička in temu mora biti prilagojeno scenko gibanje.

K zvrsti ročnih lutk štejemo v širšem smislu vse lutke, ki so vodene od spodaj — običajno izza paravana. Najbolj je poznana klasična ročna lutka, ki jo nataknemo na roko podobno kot rokavico. Javanka je dobila ime po otoku Javi, od koder izvira. Podobna je običajni ročni lutki, le da je nasajena na poseben ročaj in da so roke vodene s pomočjo paličic, ki so pritrjene na zapestje. Glavo lahko gibljemo preko vzvoda na ročaju. Pri običajni ročni lutki igralčeva roka deloma že določa velikost lutke. Pri javanki pa je velikost poljubna (navadno so precej večje). Blizu javanki je lutka na palici, ki je le nekoliko bolj toga, saj odpadejo mehanizmi. Podobna je tudi ploška lutka, katere karakteristike pa pove že ime. Vendar pa so za razliko od prvih dveh tipov drugima dvema navadno dodane tudi noge (pri ročni lutki in javanki nosijo figure nekakšne halje). V skupino ročnih lutk spadajo tudi tako imenovane mimične lutke. Glava, ki je iz mehkega, prožnega materiala, mora biti precej velika, da lutkar vanjo spravi celo roko, s katero potem lahko odpira usta in dela razne grimase. Druga (orokavičena) roka pa obenem predstavlja roko lutke. Omeniti je treba še nagonitne lutke. Pri tej varianti nosi igralec lutko na svoji glavi. Pri tem je pokrit z lutkino obleko. Lutka tudi tu dobi žive, igralčeve roke.

Predstavitev lutkovnih tehnik ne bi bila popolna, če ne bi omenili tudi senčne lutke. V njihovi domovini Indiji jo imenujejo vajang. Narejene so iz prosojnih živalskih kož, ki mečejo svoje sence na posebne zaslone.

Vse te zvrsti so v različnih krajih in različnih časih doatile številne inačice. V no-

Javanka

vejšem času se med seboj precej prepletajo. Često se lutke pojavljajo skupaj z živim igralcem. Za kakšno tehniko se gledališče oziroma režiser odloči, je odvisno že ob besedila. Marionete so v svojem bistvu bolj poetične, ročne lutke pa bolj neposredne. Sovico Oko, ki mora letati po zraku, bi si najbrž težko predstavljati kot ročno lutko. Zato je v svoj svet poletela kot marioneta in se kot tako predstavila tudi tržaškim otrokom.

V Sloveniji poznamo zelo preproste oblike ljudskega lutkarstva zlasti iz okolice iz okolice Ptuja, kjer so doma tako imenovani »lileki« — lutke na palici (na križu). Lutkar se je vlegel pod klop in potem, na vsaki strani s po eno lutko, igral prizor »pravde za mejo«. Predniki te lutke so prisli k nam iz Male Azije verjetno že v antiki ali kasneje s turškimi vpadi.

Pod vodstvom slikarja Milana Klemenčiča je bilo 1920 ustanovljeno Slovensko marionetno gledališče v Ljubljani. To je bilo obenem tudi prvo stalno lutkovno gledališče v Jugoslaviji. Pod vplivom čeških lutkarjev so 1924. leta pri ljubljanskem telovadnem društvu Sokol na Taboru odprli marionetni oder. To je bil začetek širokega sokolskega lutkovnega gibanja. Leta 1939 je bilo v Sloveniji registriranih že 47 marionetnih odrov. V tem času so se pri nas prvič pojavile tudi

ročne lutke in z njimi Pavliha. Dr. Niko Kuret je ustanovil Pavlihovo društvo.

Vojna je to dejavnost sicer prekinila. A celo med narodnoosvobodilno borbo so lutke ponovno oživele. Začelo je delovati novo, Partizansko lutkovno gledališče, ki je imelo svojo premiero konec leta 1944 v Črnomilju. Rojstvo tega gledališča pomeni verjetno edinstven tovrsten dogodek v okupirani Evropi.

Leta 1948 je bilo kot dedič vseh teh tradicij ustanovljeno Lutkovno gledališče Ljubljana. Najprej je začelo delovati na marionetnem odru, dve leti kasneje pa so se v Ljubljani odprla tudi vrata dvorane ročnih lutk. Do nedavnega je bilo to gledališče edino poklicno lutkovno gledališče v Sloveniji. Pred kratkim pa je tak oder dobil tudi Maribor. Poleg tega obstaja v Sloveniji še vrsta amaterskih lutkovnih skupin. Veliko lutkarjev je tudi med pionirji, ki delujejo v šolskih skupinah. Vendar pa ostaja Lutkovno gledališče Ljubljana osrednja slovenska lutkovna hiša, saj so se v njej šolali ne le slovenski temveč tudi mnogi jugoslovanski lutkarji. Gledališče je v svojih 28. sezona dobilo številna priznanja doma in v tujini. V tem času je svoje dosežke predstavilo tudi romunski, nemški, poljski in avstrijski publik. Veliko predstav pa je posnela tudi televizija.

Gianni Rodari Ilustr.: Jasna Merku

**Stara
teta Ada**

Teta Ada je bila že zelo stara, ko je šla stanovat v Dom onemoglih. Dodelili so ji sobo s tremi posteljami, kjer sta že bivali dve stari ženski.

Teta Ada si je takoi pristavila na-

slonjač k oknu in zdrobila suh piškot na okensko polico.

— Nikar ne stavite drobtinic na okno, prišle bodo mravlje, — sta jo neprijazno svarili njeni sostanovalci. Tako je iz vrta priletel ptiček, pozobal piškot in odletel.

— No? — sta godrnjali starki. — Kaj ste s tem dosegli? Pozobal je in odletel. Tako kot naši otroci, ki so šli po svetu, kdo ve kam in nas, ki smo jih vzgojile in skrbele zanje se več ne spomnijo.

Stara teta Ada ni ničesar odgovorila, le vsako jutro je na polico zdrobila star piškot in ptiček ga je prišel pozobat..., vedno ob isti uri, točen kot kak gojenec in če ni bilo drobtinic pripravljenih, je postal nervozen.

Nekaj časa nato je ptiček pripeljal s sabo tudi svoje mladičke. V bližini je imel gnezdo in izlegli so se širje mladiči, tudi oni so slastno zobali drobtinice stare tete Ade. Prišli so vsako jutro in če jih niso našli, so glasno čivkali.

— Tu so vaši ptički! — sta z nevoščljivostjo rekli obe starki. A ona je z majhnimi koraki drobila do predala ter poiskala posušen piškot med vrečko kave in med karamelami ter ponavljala:

— Potrpite, potrpite. Takoj primem!

— Oh, sta mrmrali stari ženi, — če bi bilo dovolj zdrobiti piškot na polico, da bi se naši sinovi vrnili! In vaši, teta Ada, kje so vaši?

Toda teta Ada ni tega več vedela: mogoče so v Ameriki ali v Avstraliji a ni se pustila motiti. Drobila je piškote za ptičke in jim govorila:

— Jejte, dejte, sicer ne boste imeli dovolj moči za letenje.

In kadar so pozobili, jim je rekla:

— Pojdite, pojrite! Kaj še čakate? Imate krila, da z njimi letite.

Starki sta zmajevali z glavo in si mislili, da je teta Ada malo nora, ker stara in uboga kot je bila, ni imela kaj podariti in ni niti pričakovala zahvale.

Potem je stara teta Ada umrla in njeni sinovi so zvedeli za njeno smrt čez delj časa, tako jim ni bilo treba iti na dolgo potovanje, da bi se udeležili pogreba.

Ptički so pa celo zimo hodili na okensko polico in zaman čakali, da bi jim teta Ada nadrobila piškote.

Prevedla Ludovika Kalar

Angelo Cerkvenik
Ilustr.: Robert Hlavaty

OHOLEŽ

(HRVAŠKA LJUDSKA PRIPOVEDKA)

Neki revež je v gozdu nabral precej suhljadi, jo povezal v butaro, si jo naprtil na pleča in jo odnesel v mesto, da bi jo prodal. Posamezne suhice, ki so bile dolge, so štrlele iz butare. Zato je možakar opozarjal mimoidoče:

»Čuvajte se, čuvajte se!«

Neki oholež se ni hotel umakniti. Tako se mu je daljša suhica zadrla v suknič in ga raztrgala. Nadutež se je razjezik in reveža tožil. Zahteval je odškodnino za raztrgani joči.

Sodnik je večkrat vprašal obtoženca, naj pove, kako se je vse to zgodilo, vprašani pa je molčal kakor riba.

»Počemu le si mi pripeljal tega nemega človeka?« je sodnik vprašal naduteža. »Kako le naj se z njim sporazumem?!«

»Gospod sodnik, on se samo dela nemega. Ko je nosil butaro po mestu, se je na ves glas drl: "Čuvajte se, čuvajte se!"«.

»Eh, ljubi moj, če se je na ves glas drl, zakaj se nisi čuval?« je razsodil sodnik in reveža oprostil.

Angelo Cerkvenik
Ilustr.: Magda Tavčar

Kam z izkopano zemljo

(PO PERUJSKI LJUDSKI PRIPOVEDKI)

Neki ne kdove kako pameten človek je na svojem dvorišču izkopal vodenjak. Ker ni vedel, kam naj odpele izkopano zemljo, je vprašal soseda, kaj naj napravi.

Ta mu je dal tale modri nasvet:
»Izkopaj drug vodenjak in ga napolni z zemljo iz prvega vodenjaka!«

Naši kraji in ljudje

Lojze Abram

»Mladi za Benečijo«

Pod gesлом »Mladi za Benečijo« je bila osmega decembra v Kulturnem domu prisrčna otroška prireditev. Zbrali so se mnogi otрci in šolarji — seveda tudi odrasli — da v svoji sredi pozdravijo sovrstnike iz Beneške Slovenije, ki so letos doživelvi strašne trenutke, ker jim je katastrofalni potres porušil domača ognjišča.

V Kulturnem domu, kjer so bili mladi Benečani prvič, je takoj zavladalo prisrčno vzdušje preproste in odkrite povezanosti med otroci iz Slovenije, s Tržaškega, z Gorškega in Benečije, ki so s pristno otroško brezskrbnostjo, v družbi drugih sovrstnikov, za nekaj trenutkov pozabili na preteklo gorje in porušene domove ter s pesmijo izrazili svoje upanje v boljše dni.

Na odru se je najprej zvrstilo več domačih otroških pevskih zborov, med temi tudi otroški zbor iz Sežane, kot zadnji pa so nastopili prav otroci iz Beneške Slovenije (natisli), ki so se poleti udeležili dvotedenske kolonije »Mlada brieza« v Dolenjem Tarbilju. Čeprav niso imeli nobenih vaj, ker jim je to preprečila naravna katastrofa, so mladi pevci iz Beneške Slovenije pod vodstvom Nina Špehonje prav lepo zapeli nekaj svojih najbolj značilnih pesmi.

Odobravanje, ki je sledilo, je bila spodbuda mladim Slovencem iz Benečije, da je danes bodočnost tako tragično prizadete Beneške Slovenije prav v njihovih rokah.

Iz življenja naših šol

Lojze Abram

Pomembno priznanje za dobroto

Zadnje dni novembra je bila na šoli pri Domju prisrčna slovesnost. Učenci lanskega petega razreda celodnevne šole »Ivan Trinko - Zamejski« Ricmanje - Domjo so dobili nagrado »Livio Tempesta«, kot priznanje in pohvalo za požrtvovalno in prijateljsko pomoč, ki so jo dajali svojemu od rojstva napol paralitičnemu sošolcu, ki je povrh vsega postal še žrtev prometne nesreče.

Od prvega do petega razreda so učenci Mitja Vekjet, Fabij Kermec, Viljem Berdon, Norina Dobrla, Serena Slapnik, Evridika Kermec, Eva Novatto in Andrea Coloni dolgih pet let spremljali svojega hudo prizadetega sošolca v šolo in izven nje, mu pomagali pri učenju, ga doma obiskovali in ga razveseljevali z majhnimi darili, ko je bil v bolnišnici. S svojo srčno toplino, prizadenvostjo in globokim čutom tovarištva so tako pokazali, kako mora človek sprejeti sočloveka in mu pomagati, da se bo počutil član družbe.

To misel je v nagovoru na svečanosti v telovadnici šole pri Domju poudaril didaktični ravnatelj Stanislav Škrinjar, za njim pa predsednik pokrajinskega centra za dobroto Ermanno Bortuzzo, ki je prebral utemeljitev nagrade, katero podeljuje vsako leto učen-

cem, ki so se najbolj izkazali z dobroto. Priznanje in pohvalo nagrajenim učencem in njihovim učiteljem je izrekel tudi šolski skrbnik dr. Pericle Fidenzi, ki je v prisrčnem kratkem govoru dejal, da se dobrota ne izraža le z enkratnim dejanjem, ampak je to srčna kultura, spoštovanje osebnosti in enakopravnosti ne glede na jezik in narodnost.

Po svečani podelitvi nagrade za dobroto je bil še kratek kulturni spored, ki so ga izvajali učenci celodnevne šole. Šolski zbor je pod vodstvom Vlada Švare zapel nekaj pesmi, nastopili so potem recitatorji, na koncu pa še orkestralna skupina učencev pod vodstvom Draga Žerjala.

Novosti na knjižni polici

Niko Grafenauer

Sončnica na rami

Šele od Levstika naprej se je slovenska poezija za otroke toliko uveljavila, da jo lahko upoštevamo kot umetniško pomembno knjižno zvrst. Vse dotelej, če seveda izvzamemo bogato izročilo ljudskega pesništva, je naše mladinsko slovstvo temeljilo v načinu didaktičnih potreba posameznih ob-

dobij v preteklosti, kjer je bilo pisanje za mladino predvsem sredstvo za versko, moralno in socialno vzgojo mladega rodu.

Takšno je bilo, na kratko, izhodišče za nov izbor iz več kot devetdesetletne žetve tovrstne poezije, kakor jo je kritično ovrednotil in nato uredil v obsežen antologiski izbor pesnik in urednik Niko Grafenauer, ki je svoja merila natancuje utemeljil še v tehtni spremni besedi.

V antologiji SONČNICA NA RAMI je s po eno ali dvema pesmima zastopanih kar

46 slovenskih pesnikov in pesnic ter ob njih še 22 naših najbolj znanih ilustratorjev. Ob koncu knjige so zbrane še kratke bio-bibliografske beležke o vseh predstavljenih avtorjih ter opombe, v katerih so zbrani in razloženi nekateri manj znani narečni in arhaični izrazi.

Knjiga je vezana v kartonske platnice in ima 292 strani. Izdala jo je založba MLADINSKA KNJIGA v Ljubljani.

Ta hiša je moja pa vendar moja ni

Izbor poezije in proze koroških književnikov

Knjižica prinaša zanimiv pregled sodobne slovenske literturne ustvarjalnosti na avstrijskem Koroškem v izboru dr. Matjaža Kmecla, ki se je odločil za 44 pesmi in 17

TA HIŠA JE MOJA
PA VENDAR MOJA NI
KOROŠKA ANTOLOGIJA

proznih besedil devetnajstih književnikov. Sestavljač izbora je dodal tudi izčrpano spremno besedo in opombe, kjer na petintridesetih straneh — po uvodnem poglavju o slovenski literarni tradiciji na Koroškem in o skrivni slovenski literaturi pod Hitlerjem — obravnava literarno ustvarjalnost slovenskih piscev na avstrijskem Koroškem po drugi svetovni vojni, pri čemer se ustavlja zlasti pri imenih, ki so zastopana v izboru besedil. Branje je razvrščeno v tematsko zaokrožene cikle: Novi bukovniki, Tik

pred drugo vojno, Nova slovenska lirika in Nova slovenska proza.

Knjigo, ki predstavlja pomemben most med literarno ustvarjalnostjo v Sloveniji in sodobno slovensko umetniško besedo v avstrijski Koroški, je v sodelovanju z Društvom slovenskih pisateljev v Avstriji in Klubom Mladje v Celovcu izdala ljubljanska založba MLADINSKA KNJIGA. Izbor je izšel v okviru knjižnice Kondor; knjiga šteje 174 strani in jo lahko kupite oziroma naročite tudi v Tržaški knjigarni.

Slike iz narave

Miro Presl

PURAN

V gozdovih Severne Amerike in Kanade živijo divji purani, ki so v najožjem sorodstvu z našim domačim puranom, saj so pravzaprav njegovi predniki.

Po odkritju Amerike leta 1492 so se po 28 letih vračali mornarji domov v Španijo in tedaj so prinesli s seboj tudi purana. Predno so zapustili obale celine, so si mornarji na ladje nanesli mnogo hrane za nekaj mesecov trajajoče potovanje. Skrbeti so morali, da se hrana v tako dolgem času ne bi skvarila, zato so vzeli s seboj tudi žive purane. Po dolgi plovbi trpljenja in muk so le srečno pripluli v Španijo in na domačih tleh izpustili purana, ki so ga prepeljali iz na novo odkritega sveta. To se je zgodilo leta 1520.

Divji ameriški puran se je kmalu udomačil na evropski zemlji in se naglo razširil. Purana so v naslednjih desetletjih začeli gojiti vseprav v raznih državah.

Puran je pokrit z modrikasto zelenim perjem, glavo in vrat pokriva gola bradavičasta ohlapna koža, ki se končuje v mesnatu visečo reso, bradavice na vratu pa so rdeče. Samec včasih razprostre peresa na repu v pahljačo in se ves napihnjen obnaša zelo ošabno, pri čemer z razprostrtimi peresi drsa po tleh. Kura je bolj pohlevna in so

rada umakne. Najbolj cenjeni so beli purani, ker je njihovo meso posebno sočno.

Pred božičnimi prazniki jih rejci v posebnih farmah pokončajo na tisoče. Puran je namreč v nekaterih državah in predvsem v Ameriki prava poslastica na prazničnem božičnem kosilu.

Ivan Furlanič - Mario Šušteršič

Bloško smučanje

Zima je pred durmi, sneg je že pobelil ne samo vrhove gora ampak tudi najbližjo okolico, zdaj pa se bližajo počitnice in marsikdo izmed vas že dela načrte, kako se bo smučal med božičnimi in novoletnimi prazniki. Poleg tega se nekateri že pripravljate na razna smučarska tekmovanja in vestno trenirate za nastop na strmih smučiščih.

No, ker ste tako pridni smučarji, ste morada kdaj pomislili, odkod smučanje in kdo je pravzaprav ta šport iznašel?

Menda malokdo ve, da smo smučanje iznašli prav mi Slovenci pred več stoletji. Prvi zapis o smučanju in smučkah na Slovenskem je iz leta 1689. Tedaj je Janez Vajkard Valvazor v knjigi »Slava vojvodine Kranjske« nadrobno opisal, kako se ljudje na Bloški planoti spuščajo po zasneženih poljanah s posebnimi lesenimi deščicami, ki so »četrt cole debele, pol čevlja široke in približno pet čevljev dolge, spredaj pa zaokrožene in navzgor upognjene. Na sredi pa je pritrjen usnjen jermen, v katerega vtkajo noge. K temu ima kmet v rokah še čvrsto gorjačo, ki si jo nastavi pod pazduho, da mu je v oporo in krmilo in tako se spušča urno navzdol.«

No najprej nekaj besed o Blokah in o bloškem smučanju. Planota Bloke se razteza od Cerknice do Sodražice na Notranjskem. Tam je značilna ostra zima z debelo snežno odejo. Ta del Slovenije je zaradi svoje lege in slabih zvez še danes slabo povezan z drugimi kraji, in prav v tem je razlog, da se je tam že v davnih časih razvilo smučanje in se skozi stoletja obdržalo povsem neokrnjeno. Bloško smučanje

Maksim Gaspari: Bloški smučarji

je zgodovinsko pomembno tudi zato, ker tedaj smuči niso poznali niti v Švici, ne na Tirolskem in niti kje druge v Srednji Evropi. O morebitnem razvoju smučanja v severnih deželah pa ni nobenih tako starih zapisov.

O bloškem smučanju je še eno poročilo v nekem slovenskem časopisu iz leta 1845. Pisec poroča o rabi »pripravnega orodja, kteriga se tukaj pozimi ljudje posluživajo v teh merzlih krajih, kjer jih debel sneg in zametje nadlegujejo. To orodje imenujejo smeče in tudi plohi se jim pravijo...«

Obe poročili torej opisujeta, kako so si bloški kmetje pomagali ob hudi zimah s smučmi, da so presmučali razdalje, ki so jih ločevali od drugih krajev. Kako so stari Bličani smučali in kakšno tehniko so poznali, če lahko o tehniki govorimo, ni znano. Razen opisov smuči in smučanja, se dosti ni ohranilo. Raziskovalci so si postavili vprašanje, ali je bloško smučanje izvirno

iz teh krajev, ali je bilo preneseno od drugod v Slovenijo. Verjetno nihče ni prav dobro premislil, da je smučanje na Blokah nastalo in se razvilo iz potrebe tamkajšnjih prebivalcev, ki so se morali pozimi premikati iz kraja v kraj. Morda je razlaga v smučarskem priročniku, ki je izšel leta 1893 v Celovcu, najbolj verodostojna. Avtor priročnika pravi, da so bloške smuči izvirnega porekla. Nastale naj bi iz obodov rešet v krajih, kjer je izdelovanje suhe robe zelo razširjeno. Smuči so kasneje izdelovali iz

trdega lesa, najraje iz stare bukovine. Žal, ni mnogo podatkov o tem zanimivem pojavi na Blokah.

V spomin na prastaro smučanje na Bloški planoti in v čast pozabljenega bloškega smučarja, ki je nevede začel novo poglavje človeškega športnega udejstvovanja, in omogočil pravo svetovno gibanje, s čimer se je Slovenija predstavila v svetu, prirejajo zadnja leta na Blokah smučarske teke, da bi tako obudili stare tradicije in da ne bi tonila v pozabo slava bloškega smučanja.

Filatelija

Helena Magajna

ZGODOVINSKI MOTIVI NA ZNAMKAH

29. novembra je v Jugoslaviji izšla zadnja letošnja serija priložnostnih poštnih znakov pod naslovom »Stoletna umetnost v Jugoslaviji - zgodovinski motivi«. Serijo sestavlja šest znakov, na katerih so prikazana umetniška dela jugoslovanskih slikarjev iz 19. in 20. stoletja, ki ponazorujejo slavne zgodovinske bitke jugoslovanskih narodov.

Na znamki za 1.20 din je prikazan boj Črnogorčev, delo srbskega slikarja Džura Jakšića. Znamka za 2.10 din prikazuje hercogovske begunce, delo srbskega slikarja Uroša Predića. Na znamki za 3.20 din je prikazan boj Nikola Šubića Zrinskega pri Svetu, ki ga je upodobil hrvatski slikar Oton Iveković. Makedonski slikar Borko Lazevski je upodobil Razlovečko vstajo, ki jo prikazuje znamka za 5.00 din. Na znamki za 6.00 din je prikazan motiv iz slovenske zgodovine, in sicer Ustoličenje slovenskega vojvode na Gospodskem polju, katero je upodobil slikar Anton Gojmir Kos. In končno na znamki za 8.00 din je prikazan preboj Solunske fronte, delo slikarja Veljka Stanojevića. Originali vseh teh umetniških del so shranjeni v raznih muzejih in galerijah jugoslovanskih mest.

NOVO V ITALIJI

Italijanska poštna uprava je izdala serijo petih znamk, na katerih so prikazani slavni možje, in sicer: slikar, arhitekt in pisatelj Lorenzo Ghiberti, slikar iz Firenc Domenico Bigordi imenovan Ghirlandaio, slikar Giovanni Battista Salvi, slikar Carlo Dolci in beneški slikar Giovanni Battista Piazzetta. Nominalna vrednost vseh znamk je 170 lir, kar je v skladu z novim poštnim tarifom za pisma v Italiji.

7. decembra pa je izšla znamka za 170 lir ob 150-letnici rojstva slikarja Silvestra Lega.

LENUH IN HRUŠKA

Pod hruško tam lenuh
je legel na trebuh,
od lakote mu kruli,
ko da hud veter tuli.

In res potegne veter.
Od hruške kakšen meter
sad v travo pade cel,
lepo rumenkast, zrel.

Pogleda ga lenuh,
zastoka milo: »Uh,
kako naj te dosežem,
da dušo si privežem?«

Pa pade druga hruška
lenuhu prav na glavo:
»O jojme, zdaj bo buška!
Zakaj ne padeš v travo?«

Je prva hruška cela
segnila blizu v travi,
a druga razletela
se je na trdi glavi.

Neža Maurer

KAKO SPI VEVERICA

Ilustr.: Bine Rogelj

Kako spi veverica?
Brez skrbi, brez vseh skrbi!
Veje se oklene,
z repom se odene —
pa srečno lahko noč!
Če pade veverica —
nesreče ni. Nesreče ni!
Veje jo ulovijo,
na mah jo položijo.
Že dan prezene noč.
Kam zdaj, ti veverica?
Nič skrbi, le nič skrbi!
Za repom se obrne,
kozolce tri prevrne
in lešnik tre gredoč.

LENI RIBIČ

(PO SIBIRSKI LJUDSKI PRIPOVEDKI)

Nekdaj je živel zelo len ribič. Nekoga dne se je odpravil na ribolov. Prišel je do reke, legel v senco in zaspal. Prebudil se je šele, ko se je jelo mračiti. Ker je bilo že prepozno za ribolov, se je, praznih rok, vrnil domov. Prišedši domov, je videl viseti nad ognjiščem kotel z vodo. Voda je vrela. Ribič se je razveselil. Misil je pač, da ga čaka obilna večerja. Vprašal je ženo:

»Kaj kuhaš?«

»Tisto, kar si ulovil!« se je odreza-
la žena.

Šolarji pišejo

V TISKARNI

Zgodaj zjutraj smo se pripeljali na ogled tiskarne, v kateri tiskajo Primorski dnevnik. Tam smo videli več velikih strojev, s pomočjo katerih tiskarji postavljajo posamezne svinčene vrstice, ki so potrebne za tisk časopisa. Neki tiskar je postavil črke mojega imena in naredil potem odtis. Tudi drugim sošolcem je postavil imena na stroju ni jih potem odtisnil. Dal nam je potem vsakemu svojo svinčeno vrstico.

V pritličju smo si ogledali velik rotacijski stroj in potem še stroj, ki časopise upogiba in nalepi nanje naslove naročnikov. V tiskarni so nam darovali nekaj listov in nam ponudili kakao.

Nada Lakis
3. r. BOLJUNEC

V MOJEM RAZREDU

Učilnica, kjer je moj razred, je v prvem nadstropju šolske stavbe. Učilnica je majhna in temna. Z menoj v klopeh sedijo sošolci Denis, Tamara in Nada.

Čeprav je učilnica majhna, je za nas dovolj prostora, ker nas je malo. Očka mi je povedal, da je bila nekoč v tem prostoru

šolska kuhinja. Sem hodim že tretje leto, zato mi je učilnica kar všeč.

Fabricij Korošec
3. r. BOLJUNEC

MOJE ŽIVLJENJE

Rodil sem se 18. marca 1968. Tudi moj brat Niko se je rodil istega dne. Moj rojstni kraj je Postojna. Ko sem bil star dve leti, sem se oparil s kropom in moral sem v bolnico. Ko sem imel tri leta, sem začel hoditi v vrtec. Rad sem zahajal v vrtec, še rajši pa hodim v šolo. Bivam v Boljuncu.

Izidor Sancin
3. r. BOLJUNEC

MOJE POČITNICE

Na počitnicah sem bila v Sappadi. Imela sem veliko prijateljic. Hodila sem v hribe, po gozdovih pa sem nabirala jagode. V Sappadi sta dve žičnici. Tam sem videla tudi mnogo srnic.

Tamara Grdina
3. r. BOLJUNEC

V KOLONIJI

Letošnje počitnice sem preživila v koloniji v Dragi. Bilo je lepo, ker sem se igral z mnogimi prijatelji. Vsak dan smo hodili v gozdiček in tudi na kopanje k morju. Zad-

nji dan smo se odpeljali na izlet v Barbanovo in Gradež.

Med počitnicami sem si tudi ogledal kraje, ki jih je tako hudo prizadel potres.

Denis Salvi
3. r. BOLJUNEC

NA POKOPALIŠČU

Novembra se spomnimo vseh rajnih, zato smo neko soboto u učiteljico šli na pokopalisko. S seboj smo prinesli cvetje.

Najprej smo se ustavili pred grobom Franca Venturinija, po katerem je poimenovana naša šola. Grob smo okrasili s šopkom kriantem in slovenskim trakom. Nato smo obiskali še grobove naših sorodnikov. Spomnili smo se vseh mrtvih in za vse molili.

Niko Sancin
3. r. BOLJUNEC

MOJ HRANILNIK

Za rojstni dan mi je babica darovala hraničnik-prašiček. Nekoč je prišla k meni na obisk Sanjina sestra in vzela hraničnik v roke. Nerodno ga je prijela, zato ji je padel na tla. Razbiti hraničnik je vzela Sanjina mama, ga zlepila in mi ga vrnila.

Moj hraničnik je bil vedno prazen, ker mi je mama jemala ven denar. Nekega dne mi je padel na tla in se spet razbil. Vrgli smo ga v smeti. Želim si nov hraničnik, s ključem.

Alja Sterni
3. r. KRIŽ

Doma imam hraničnik. To je pisana škatlica, v kateri hranim svoj denar. Večkrat mi očka da tisoč lir. Kadar prihajajo sorodniki na obisk, mi tudi dajejo denar, jaz pa ga pridno spravljam v hraničnik. Ko je poln, nenešma mama hraničnik v hraničniku.

Vsako nedeljo pomagam staršem pri delu. Zvečer mi da oče plačilo. Tudi ta denar spravim. Moji starši so zadovoljni, ker imam hraničnik, pravijo, da se bom takoj naučila hraniti denar. Tega bom rabila, ko bom odrasla.

Klavdija Sedmak
3. r. KRIŽ

Moj hraničnik ima obliko hišice. Če mi kdo da denar, ga koj spravim v hraničnik. Denar hranim za šolske potrebuščine. Sedaj hranim denar, da si bom kupila »Grleb«. Imam že 2.000 lir. Mamica mi bo posodila, kar mi manjka, in ko bom dobila denar, ji ga bom vrnila. Manjka še 1.000 lir. Odkar imam hraničnik, sem se naučila varčevati.

Lucija Kosmač
3. r. KRIŽ

SESTRICA PRI IGRI

Popoldne je. Sestrica se igra. Eklene, da bo strigla barvan papir. Stopi v sobo, odpre predal, vzame škarje in papir, sede na tla in začne striči: najprej velike kose, nato majhne. Ko konča, vstane, dvigne pest pa-

pirčkov in jih vrže v zrak, da padajo potem kot raznobarvne snežinke.

Te igre se kmalu naveliča. Spomni se na klavir. Stopi do njega, odpre pokrov, vzame pesmarico in jo odpre na strani, kjer je pesem »Barčica«. Od te pesmi zna samo nekaj not. Če zgreši, se ujezi in udari po klavirju.

Tudi te igre ji je kmalu dovolj. Obrne se in zagleda voziček s kockami. Skoči s stola in prevrne voziček, da se kocke raztrosijo na tla. Steče potem v sobo in vzame psička, položi ga v voziček in ga pelje po vsej hiši, ne da bi se ustavila. To traja precej časa, dokler je mama ne pokliče, ker je večerja na mizi.

Mara Tinta
4. r. SESLJAN

JESEN

Prvega oktobra smo trgali grozdje. Vsi smo trgali. Bilo nas je devet in smo v Molkanu delali ves dan. Zjutraj je malo deževalo, potem pa je kmalu nehalo. Ko smo prišli domov, smo grozdje zmleli in ga vrgli v plavnik. Iz grozdja smo iztisnili mošt. Ker je bilo toplo vreme, je mošt začel nagni vreti in kmalu ni bil več sladek.

Jaz sem mami pomagala kuhati marmelado za zimo. Bili smo tudi v Lukovcih, kjer smo pobirali kostanj. S prijateljico sva nabrali polno košarico. Včasih na vrtu najdemo tudi kakšen oreh.

Barbara Starec
4. r. PROSEK

O PSIČKU REKSIU

Mi hodimo na počitnice v Bohinj. Pri hiši imajo psa, ki se imenuje Reksi. Star je devet let. Tistemtu psu manjka le beseda. Z nami hodi v planine, na polje in v trgovino. Ko je bil mlajši, je bil na planinah in tam čival krave. Dober čuvaj je tudi doma. Na polju in tudi v hiši lovi miši.

Nekoč je prišel domov ranjen. Mislimo, da bo poginil. Vsi smo bili žalostni. Pa se je le izlizal. V zimskih dneh polezava v kuhinji in se greje. Zvečer ga spravimo v hlev. Lepo ga je gledati, kadar spi na kravi. Ko bo zmanjkal, bomo res vsi žalostni.

Mavricij Starc
4. r. PROSEK

MOJ MUCEK

Mojemu mucku je ime Sivček. Ima šest mesecev. Imam ga zelo rada. Vsak dan skoči na okno in mijavka. Tedaj mu moram dati mleka. Doma imamo tudi njegovo mamicu. Imenuje se Sisica in je že šest let pri hiši. Ko je bil Sivček majhen, ga je imela rada, zdaj pa ga nima več tako rada. Odriva ga, ker nima več mleka.

Nekoč se je k nam priklatila divja mačka. Pripeljal jo je Sivček, ker ni imel več družbe svojih sestravic. Kadar grem v šolo, hodi za meno in moram metati vanj kamenje, da ga odpodim domov. Napravila sem mu tudi hiško, v kateri spi. Čez poletje sva se igrala na vrtu. Zelo rad nagaja. Očka se nanj jezi, ker skače po ptičjih kletkah. Imamo pa ga vsi radi, ker je simpatičen.

Martina Sardo
4. r. PROSEK

VINSKO SKLADIŠČE

Pred kratkim smo si ogledali akvarij in staro vinsko skladišče ob pomolu. Gospodar, gospod Kuret, nam je povedal, da je bilo tisto vinsko skladišče zgrajeno že za časa avstrijske uprave v Trstu. Pokazal nam je velike sode, v katerih hranijo vino. Imajo več sort vina: refošk, merlot in malvazijo.

Stavba je bila zgrajena ob pomolu, da bi ladje priplule čim bliže skladišču in da bi tako težaki imeli čim krajšo pot pri prenašanju sodov vina. Takrat so vozili vino iz Dalmacije.

Gospod Kuret nam je potem pokazal velike cisterne in s svetilko osvetlil tudi njihovo notranjost. Bile so zelo velike in nekatere držijo tudi 185 hektolitrov vina, ki ga danes vozijo s tovornjaki iz Furlanije, Benečije in Istre.

Anamarija Škabar
4. r. PROSEK

MOJ PES SULTAN

S prijateljem Darijem sva se igrala in tekala za mojim psičkom Sultanom. Moj psiček je še mlad, ima komaj dva meseca. Majhen je, ušesa ima dolga, dlako pa belo in malo rjavkasto. Kadar se vračam iz šole domov, skače name od samega veselja. Tako skače tudi na mamo, očeta in babico, na druge pa laja.

Nekoč sem ga peljal v gozd. Skakal je po lužah, zato je bil ves umazan. Ko sva se vrnila domov, se je ulegel in se odpočil, ker je bil utrujen. Jaz pa sem začel pisati naloge.

Pavel Škabar
4. r. PROSEK

SREČANJE S PINGVINOM

S sošolci sem si šel ogledat akvarij. Tam je bilo mnogo rib, ki sem jih prvič videl. V akvariju živita tudi dva pingvina, ki sta doma z Antarktike. Mali pingvin ima 23 let.

Na hrbtnu je črn, na trebušku pa bel. Mame pingvin je ime Marko, večjemu pa Gigi. Čuvaj ju je naučil »peti«. Ko jima je čuvaj ukazal, naj zapojeta, sta zapela, in ko jima je ukazal, naj nehata, sta utihnila. Seved sta pri petju samo grgrala.

Čuvaj je potem Marka napotil v bazenček in tam je pingvin pokazal vse, kar zna. Marko je plaval, se potapljal in nas škropil, vsi mi pa smo se zabavali. Ko je pingvin Gigi zapazil, da gledamo samo Marka, je začel jokati. Pingvin pravzaprav riga kot osel. Obisk v akvariju je bil zelo poučen.

Damir Starc
4. r. PROSEK

ZAJEC

Zajček je lepa, boječa živalca. Ima vitko telo, pokrito s temnosivo ali belo dlako, in dolga ušesa, medtem ko je repek zelo majhen. Hrano išče po vrtovih in na poljih. Najraje je korenček, zelje in še druge trave. Zajklja naredi gnezdo v kakem toplem kotičku in ga podloži z mehko travo in dlako. Skoti od pet do sedem mladičev, katere ljubosumno čuva. Prenaša jih v gobcu. Ko dorastejo, se tudi ti uče skakati in si sami iščejo hrano.

Najhujši sovražnik zajca je lisica. Še hujši njegov sovražnik je lovec, ki ga strelja zaradi mesa in kože.

Nekoč sem imela domačega majhnega belega zajčka. Bil je zelo lep.

Katja Verginella
5. r. PROSEK

VEVERICA

Veverica je zelo gibčna živalca. Brez težav skaklja z ene veje na drugo. Je orehe, lešnike in želode. Njen glava je podobna limoni, ušesa pa ima podobna rožičkom. Ima lep, košat rep. Ker živi na svežem zraku, je vedno zdrava.

Marko Corsi
ŠTEVERJAN

SV. MIKLAVŽ

Kakor je v navadi, je tudi letos prišel sv. Miklavž in vsakemu otroku kaj prinesel. Vsi smo ga nestrpno pričakovali v upanju, da se bo spominil na vsakega.

In res... Obiskal nas je in nas obdaril z vsemi mogočimi darili. Meni je prinesel mnogo stvari, a najlepše darilo je bila knjiga.

Tanja Stefani
3. r. DOMJO

MOJA SESTRIČNA

Moja sestrična se imenuje Marta. Ima dve leti in nekaj mesecev. Zelo rada ima živali: mucke, psičke, hrčke, zajčke in ptičke. Kadar jo grem obiskat, je zelo vesela. Vse kar imam jaz, hoče tudi ona. Najraje ima čokolado, bonbone in sladoled. Hodim jo večkrat obiskovat.

Nekoč smo šli Marta, bratranec, brat, mama, teta in jaz v gostilno in Marta je stopila v veliko lužo. Bila je vsa mokra. Ko smo zagledali Marto v luži, smo se zgrozili, a ona se je smejala.

Dunja Pertot
4. r. PROSEK

SPOMIN

Drugega novembra se spominjamo vseh mrtvih. Nona in jaz sva šli na pokopališče. Oprali in počistili sva nagrobeni kamen, potem je prišla teta in prinesla martinke. Kriantemem smo nesli tudi k spomeniku padlih.

Moj nono je bil vojak v prvi svetovni vojni. Umrl je, ko je bil moj očka še majhen. Nona mi je dostikrat pripovedovala o nonoti, ki se je imenoval Toni.

Pred kratkim je umrla moja teta Francka. Več let je bila hroma in je težko dihalna. Bili smo vsi žalostni, posebno jaz. Kadar mislim nanjo, mi privrejo solze.

Nataša Daneu
4. r. PROSEK

SPOMINI IZ VRTCA

Ko sem bila majhna, sem obiskovala vrtec. Imela sem tri leta. Prvo leto nisem znala nič risati. Niti nisem razumela vsega, kar nam je učiteljica govorila. Najbolj sem imela rada prijateljice Natašo, Eriko, Dunjo, Sašo in Barbaro. Tudi druge sem imela rada.

V igralnici smo imeli dosti igrač: gugalnico, grad, kozičke, mizice in medvedke. Prve dni sem bila v vrtcu do 12.30. Kasneje pa do 15.30. Na vrtu smo imeli vrtljak, Snegulčičino hišico in tobogan.

Najhuj je bilo pri kosilu. Nobena jed mi ni bila všeč. Učiteljica se je imenovala Marta. Zelo sem jo imela rada. Kadar smo šli na vrt, nam je učiteljica devala čepico na glavo. Spominjam se, da smo lovili metuljčke.

Zdaj bi se spet hotela vrnilti v vrtec. Nekoli več ne bom pozabila učiteljice iz vrtca. Tako je bila prijazna z nami.

Elena Prašelj
4. r. PROSEK

Urednikova pošta

V torek 21. decembra vsi v Kulturni dom!

Po popoldanski baletni predstavi bo na vrsti žrebanje bogatih nagrad, zato ne zamudite priložnosti in pride. Čaka vas 37 lepih in koristnih nagrad. Če boste imeli le količaj sreče, se lahko zgodi, da boste domov odnesli kolo, ali zapestno uro, močne fotoaparat ali radiotransistor. Torej ne pozabite: v torek 21. decembra bo žrebanje v Kulturnem domu.

Da ne pozabim! Če še niste poslali dopisnice, ki vam daje pravico do žrebanja, storite do čimprej, da ne boste zamudili ugodne priložnosti. Naglo jo izpolnite in tecite na najbližji poštni urad, da ne bo prepozno. Vsem vam želim obilo sreče, da boste res postali dobitniki kakšne lepe nagrade.

* *

Spet dobivam vaše rešitve ugank in dopise z nepopolnim imenom, ali brez navedbe razreda in šole. Ko napišete dopis, se mo-

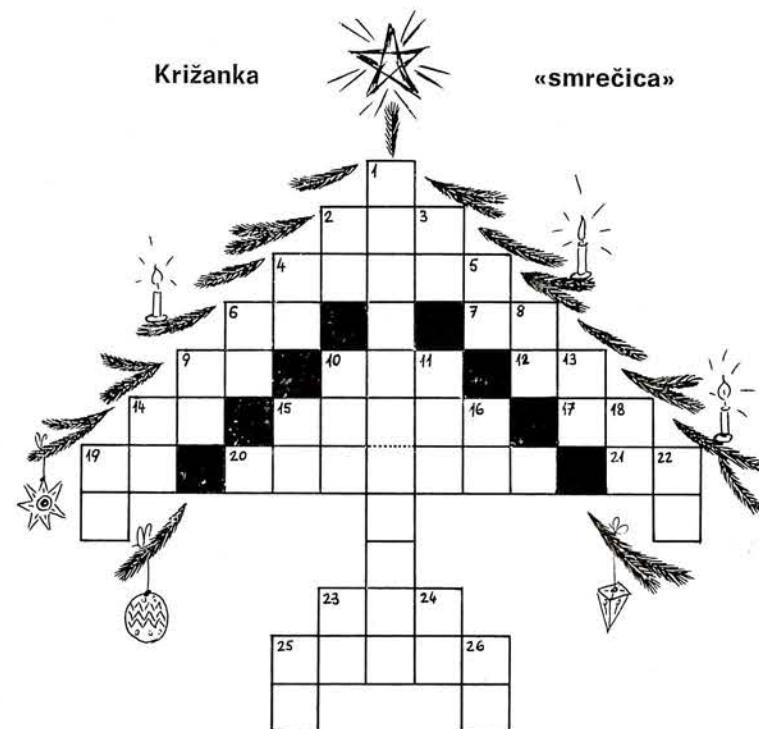
rate tudi podpisati s polnim imenom in priimkom in navesti razred in šolo, ki jo obiskujete. Isto velja tudi za poslane rešitve ugank. Pri izbiri knjig za nagrade imam večkrat težave, ker ne vem, kaj bi bilo najbolj primerno za vašo starost. Navedba razreda pa mi olajša delo, sicer se lahko zgodi, da dobi kak učenec iz prvega razreda kakšno knjigo, ki je zanj pretežka in obratno.

* *

In še topla in iskrena voščila za prijeten božič in srečno novo leto vsem vam, dragi šolarji. Vesele božične in novoletne praznike tudi vsem požrtvovalnim sodelavcem, sotrudnikom, ilustratorjem, pesnikom, ustavnim in učiteljstvu, ki se trudi za širjenje Galeba. To voščilo naj velja namesto novoletnih voščilnic, ki jih uredništvo niti letos ne bo pošiljalo in bo raje zadevni znesek nakazalo v koristnejše namene.

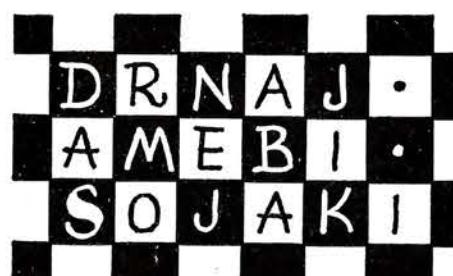
UREDNIK

Za listre glave

Vodoravno: 2. plačilno sredstvo, 4. obmorski kraj severozahodno od Trsta z znamenitim gradom, 6. doktor (kratica), 7. eden, 9. kazalni zaimek, 10. del voza, 12. grška črka, 14. medmet, 15. trava tretje košnje, 17. severovzhod (kratica), 19. sto litrov (kratica), 20. pisan kot zebra, 21. stoletje (kratica), 23. strd, proizvod čebel, 24. drevesna skorja.

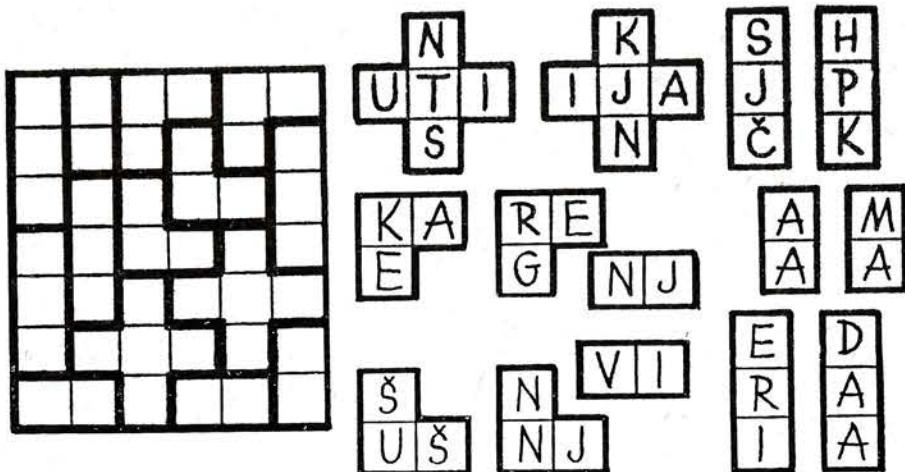
Navpično: 1. priljubljen mladinski list, 2. podredni veznik, 3. oziralni zaimek, 4. isto kot 6. vodoravno, 5. nikalnica, 6. prvi zlog v solmizaciji, 8. numero (kratica), 9. to je (kratica), 10. moško ime, 11. žensko ime, 13. del kolesa, 14. pivo, 15. črki abecede (16. in 18.), 16. športni prvak, 18. varnostni svet (kratica), 19. hišna centrala (kratica), 22. tako imenovani (kratica), 23. kravji glas, 24. začetnici priimka in imena slovenskega protestantskega pisca, ki je prvi prevedel v slovenščino celotno sveto pismo, 25. lansko leto (kratica), 26. najobsežnejša pripovedna pesem.

Konjiček

Začni v levem spodnjem kotu in skači kot šahovski konjiček tako, da boš dobil imeni dveh republik v Jugoslaviji.

Razrezanka

Vse like z vpisanimi črkami vnesi v pravokotnik tako, da boš dobil v sedmih vodovravnih vrstah imena sedmih dreves.

Rešitve ugank iz 2. številke

potec, 7. talar, 8. Iran, 9. Anamiti, 10. tri,
11. recitacija, 12. skalina, 15. Arabija, 18.

KRIŽANKA — Vodoravno: 1. Antarktika, Tara, 20. roj. 24. vulkan, 26. ar, 28. dinar, 10. trs, 13. formular, 14. narek, 16. grm, 17. 31. vila, 35. Ana, 36. as, 38. lov, 41. os, solatarica, 19. Amor, 21. Panama, 22. IL, 23. 43. ER.
nagovor, 25. ribati, 27. ljut, 28. datiran, 29. KRIŽANKA »LOKOMOTIVA« - Vodoravno: sla, 30. levi, 32. IJ, 33. CA, 34. vakcina, 3. os, 5. oboist, 8. sonce. Navpično: 1. tros, 37. ali, 39. arena, 40. laso, 42. oje, 44. Can, 2. ton, 3. osel, 4. st., 6. bos, 7. I.C. kar, 45. stvar. Navpično: 1. Afganistan, 2. MAGIČNI KVADRAT - Vodoravno in nav-norma, 3. trmoglavec, 4 AM, 5. Rus, 6. klo-pično: 1. žabe, 2. anal, 3. bala, 4. Elan.

Rešitve ugank pošljite do 5. v mesecu na uredništvo Galeba: Lojze Abram, Ulica G. Amendola 12 - 34134 Trst

REŠITVE SO POSLALI: Damijana Cescutti, Vojko Pahor, Patricija Stekar, Samuel Hlede, Andrej Massi, Dimitrij Waltritsch, 3., 4. in 5. r. UL. VENETO - GORICA. Marko Umari, Davorin Salvi, Nátaša Pečenik, 5. r. BOLJUNEC. Damijan Masetti, 3. r. BORŠT. Klavdij Visintin, Danila Petejan, Mariza Florentin, Boris Čaudek, Darij Butkovič, Aleš Fajt, Marko Cotič, Lorena Gulin, Edi Peteani, Vesna Tomsič, Loredana Peteani, Nada Devetak, 4. in 5. r. SOVODNJE OB SOČI. Marina Frandolič, 5. r. ŠTIVAN. Norina Dobrila, 1.a r. SREDNJA DOLINA. Mitja Grilanc, Elizabeta Živic, Štefan Kralj, Walter Auber, Loredana Umek, Kristina Ukmar, Katja Pirc, Peter Škrk, Alenka Kralj, Robert Kocman, Tanja Pirc, Nadja Gherlan, Ervin Doglia, Livija Delbello, Marko Riolino, Boris Štoka, Jan Bitežnik, Irena Milič, Katja Frančeškin, Bogdan Castellani, Elena Škabar, Sandra Milič, David Geri, Egon Doljak, 3. in 5. r. ZGONIK. Marvida Čuk, Vesna Klemše, 2. in 5. r. SV. IVAN. David Čuk, Ingrid Markezič, Martina Bubola, Katerina Živic, Damija Colarich, Liljana Umek, Luiza Antoni, Irena Crovatin, 4. in 5. r. KOROŠCI. Matej Venier, Ivana Venier, 2. in 3. r. NABREŽINA. Ivan Perčič, 4. r. OPĆINE. Lidija Glavina, Tanja Štefani, 3. r. DOMJO. Sandi Slama, 5. r. ROJAN. Alenka Starc, Ivo Sedmak, Katja Verginela, Simona Slokar, Sabina Fabjan, Nadja Stocca, Saša Ban, Keti Regent, Danja Danieli, Marko Komino, Štefan Sardo, Andrej Gruden, Stasja Cibic, 5. r. PROSEK. Marjan Gojča, Fabij Carli, Natalija Grgič, 5. r. GROPADA.

NAGRADE DOBJO: Ivana Venier, 3. r. NABREŽINA. Peter Škrk, 3. r. ZGONIK. Damila Petejan, 4. r. SOVODNJE OB SOČI. Andrej Gruden, 5. r. PROSEK. Natalija Grgič, 5. r. GROPADA.